

מבחן 2008

מבחן בגרות 2008

פרטים כלליים

מועד הבחינה : בכל זמן

מספר השאלון : 1

משך הבחינה : 3 שעות

חומר עזר בשימוש : הכל (ספרים ומחברות)

המלצות : קרא המלצות לפני הבחינה ובדיקות אחרונות לפני מסירה (עמודים 8-11)

מבנה השאלון

סה"כ 50 נקודות	2 שאלות (בחירה מ-4) לכל שאלה – 25 נקודות	פרק ראשון - עיצוב תוכנה
סה"כ 50 נקודות	2 שאלות (בחירה מ-4) לכל שאלה – 25 נקודות	פרק שני - מודלים חישוביים

תוכן עניינים של פתרון המבחן

פרק ראשון - עיצוב תוכנה

שאלה 1 : רקורסיה [מעקב] .....

שאלה 2 : טיפוס מורכב, רשימות [הגדרת טיפוסים, פיתוח פעולה] .....

שאלה 3 : טיפוסים [הגדרת טיפוסים, פיתוח פעולה] .....

שאלה 4 : מחסנית, יעילות (סיבוכיות) [פיתוח פעולה] .....

פרק שני - מודלים חישוביים

שאלה 13 : רגולריות - אוטומט סופי דטרמיניסטי [בניית מודל] .....

שאלה 14 : פעולות על מילים ושפות [שיוך מילים והגדרת שפות, קביעת נכונות של טענות]

שאלה 15 : אוטומט מחסנית [בניית מודל] .....

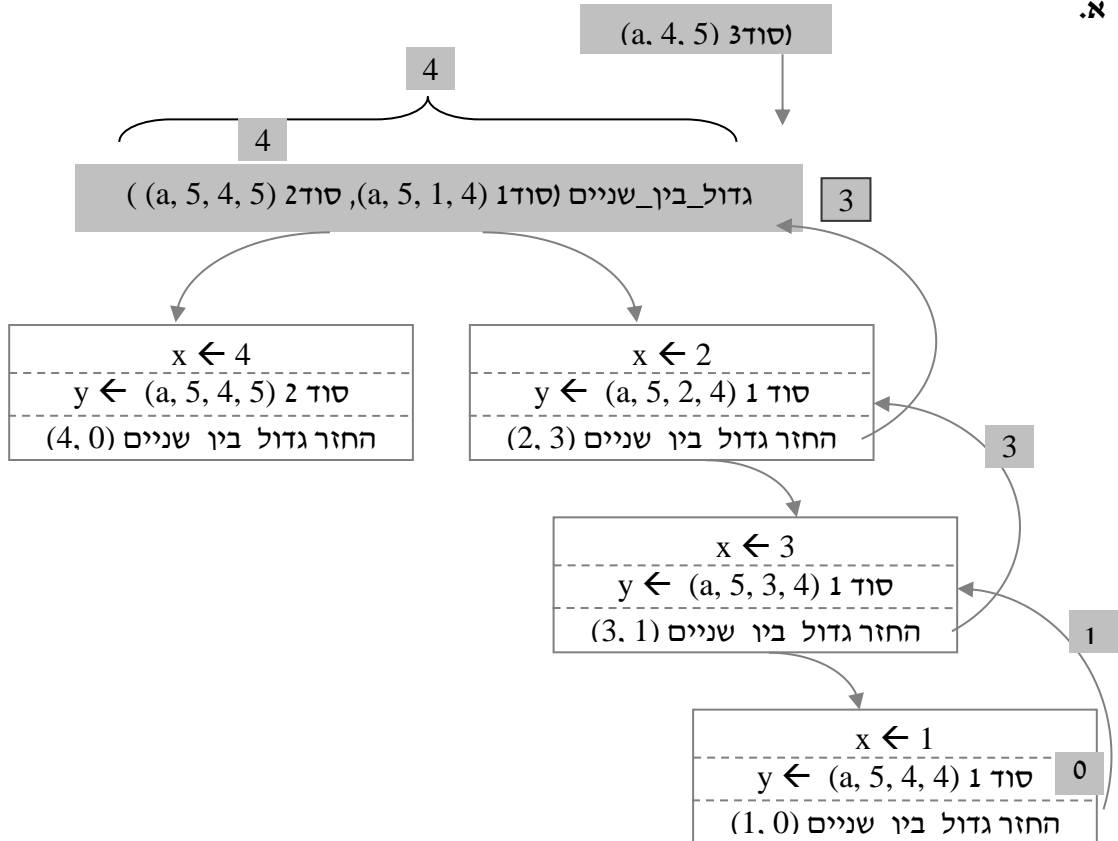
שאלה 16 : שפות רגולריות - אוטומט סופי דטרמיניסטי [בניית מודל] .....

פתרון סדרק ראשון - עיצוב תוכנה 2008

פתרון שאלה 1

נושא מרכזי: רקורסיה
סוג השאלה: מעקב

א.

ב. האלגוריתם סוד 3 מחזיר את ההפרש הגדול ביותר בערכו המוחלט בין האיבר במקום ה-p ובין שאר אברי המערך a.

ג. טבלת מעקב לזימון סוד 4(a,5):

i	n	i ≤ n	t	t > k	k	return
					Sod3(a,1,5)=6	
2	5	true	Sod3(a,2,5)=7	true	7	
3	5	true	Sod3(a,3,5)=4	false	7	
4	5	true	Sod3(a,2,5)=4	false	7	
5	5	true	Sod3(a,5,5)=7	false	7	7

הזימון סוד 4(a,5) יחזיר 7.

ד. האלגוריתם סוד 4 מחזיר את ההפרש הגדול ביותר בערכו המוחלט במערך a בין כל זוגות האיברים.

פתרון שאלה 2

נושאים מרכזיים: טיפוס מורכב, רשימות
סוג השאלה: הגדרת טיפוסים, פיתוח פעולה

כותרת המחלקה מיון בתחומים - SortByRange והתכונות שלה:

```
public class SortByRange // מיון בתחומים
{
    private int[] mins; // מערך הערכים המינימאליים של כל תחום
    private List<int>[] values; // מערך רשימות המספרים בכל תחום
    private int current; // מספר התחומים הנוכחי
```

פעולה פנימית Insert בתוך המחלקה SortByRange

```
public void Insert(int num)
{ // הפעולה מקבלת מספר שלם ומכניסה אותו למקומו המתאים לפי סדר המיון
    int listIndex = 0;
    while (listIndex < current - 1 && num > this.mins[listIndex + 1])
    {
        listIndex++; // לולאה למציאת אינדקס התחום
    }
    List<int> lst = this.values[listIndex]; // הרשימה אליה צריך num להיכנס
    InsertIntoSortedList(lst, num); // פעולה המכניסה מספר לרשימה ממוינת
}
```

פעולה פנימית addRange בתוך המחלקה SortByRange

```
public static void InsertIntoSortedList(List<int> lst, int num)
{ // הפעולה מקבלת רשימה ממוינת של מספרים שלמים ומספר נוסף
```

```
// הפעולה מוסיפה את המספר למקום המתאים ברשימה כך שתישאר ממוינת
```

```
Node<int> prev = null; // שומר על המקום הקודם ל- pos
Node<int> pos = lst.GetFirst();
while (pos != null && pos.GetInfo() < num)
```

```
{
    prev = pos;
    pos = pos.GetNext();
}
lst.Insert(prev, num);
}
```

```
public void AddRange(int r)
```

```
{ // הפעולה מקבלת מספר שלם הגדול מכל המספרים במערך values
```

```
// הפעולה תוסיף תחום חדש שהערך המינימאלי שלו הוא r
```

```
this.mins[this.current] = r; // הוספת התחום למקום הראשון הפנוי במערך
this.values[this.current] = new List<int>();
// בניית רשימה חדשה השייכת לתחום
this.current++; // הגדלת מספר התחומים ב-1
```

```
}
```

סיבוכיות הפעולה Insert היא $O(n)$ כאשר n מייצג את מספר האיברים ברשימה אליה מוכנס הערך החדש. נימוק: סיבוכיות הלולאה היא $O(1)$ מכיוון שהיא סורקת את המערך שמספר האיברים שלו בפועל הוא לכל היותר 100. בפעולה Insert יש זימון לפעולה InsertIntoSortedList. סיבוכיות

מאחר והפעולה Insert מכניסה את האיבר החדש אחרי מיקומו של pos, יש לשמור את המקום הקודם ל-pos. הלולאה תתבצע כל עוד המספר גדול מערך הרשימה הנוכחי וגם הרשימה לא הסתיימה.

הפעולה InsertIntoSortedList היא $O(n)$ מכיוון שהיא סורקת את הרשימה הממוינת כדי לאתר את המקום בו צריך להכניס את הערך החדש. סיבוכיות הפעולה AddRange היא $O(1)$ מכיוון שזמן הביצוע שלה קבוע והוא אינו תלוי באורך הקלט.

פתרון שאלה 3

נושא מרכזי: טיפוסים
סוג השאלה: הגדרת טיפוס, פיתוח פעולה

ייצוג למשחק:

```
public class Game // משחק
{
    private int code; // קוד המשחק
    private string name; // שם המשחק
    private int minAge; // גיל מינימלי
    private int soldCopies; // מספר העותקים שנמכרו
    private int numPlayed; // מספר הפעמים ששיחקו במשחק
    private int sTopError; // מספר הפעמים שהייתה תקלה
```

ב

```
public class GamesData // מאגר מידע על משחקים
{
    private Game[] games; // מערך משחקים במאגר
    public void UpdateSTop(int code)
    public int SoldMoreThanK(int k)
```

ייצוג למאגר מידע על משחקים:

```
i. public int NumOfStars()
{
    double rate = (double)this.sTopError / this.numPlayed;
    if (rate < 0.05) return 4;
    if (rate < 0.25) return 3;
    if (rate < 0.5) return 2;
    return 1;
}
```


הפעולה מוגדרת במחלקה GamesData. הפעולה מקבלת קוד של משחק במאגר המידע ומוסיפה 1 למספר הפעמים שהמשחק נפסק בגלל תקלה. ii. כותרת הפעולה:

ג

```
ii. public List<int> GameCodes(int minAge)
{
    List<int> lst = new List<int>();
    Game game;
    int i = 0;
    while (i < this.games.Length && this.games[i] != null)
    {
        game = this.games[i];
        if (game.GetMinAge() >= minAge && game.NumOfStars() == 4)
            lst.Insert (null, game.GetCode());
        i++;
    }
    return lst;
}
```


הפעולה מוגדרת במחלקה GamesData. הפעולה מקבלת מספר טבעי k ומחזירה את מספר המשחקים במאגר שנמכרו ביותר מ-k עותקים.

פתרון שאלה 4

נושא מרכזי: מחסנית, יעילות (סיבוכיות)
סוג השאלה: פיתוח פעולה

פעולה חיצונית שמקבלת מחסנית לא ריקה של מספרים שלמים...ומכניסה אחרי כל איבר מחליף כיוון, איבר זהה לו:

```
public static void ChangeDirection(Stack< Integer > s)
{ // הפעולה מקבלת מחסנית עם מספרים שלמים ללא מספרים זהים צמודים.
  // הפעולה מכניסה אחרי כל איבר מחליף כיוון, איבר זהה לו
  Stack< Integer > temp = new Stack< Integer >(); // מחסנית עזר
  bool up = true; // direction: up - true, down - false
  int one = 0, two = 0;
  if (!s.IsEmpty())
  {
    one = s.Pop();
    temp.Push(one);
  }
  if (!s.IsEmpty())
  {
    two = s.Pop();
    temp.Push(two);
    up = (two > one); // קבע את כיוון המחסנית
  }
  while (!s.IsEmpty())
  {
    one = two;
    two = s.Pop();
    if (up != (two > one)) // one שינוי כיוון באיבר
    {
      temp.Push(one); // דחוף איבר מחליף כיוון נוסף
      up = !up; // שנה את הכיוון מלמעלה למטה או ההיפך
    }
    temp.Push(two);
  }
  while (!temp.IsEmpty())
  {
    s.Push(temp.Pop());
  }
}
```

סיבוכיות זמן הריצה היא $O(n)$ כאשר n מייצג את מספר האיברים במחסנית. מתבצעת העברה של כל אברי המחסנית למחסנית עזר ולאחר מכן החזרתם למחסנית המקורית. סיבוכיות כל פעולות המחסנית היא $O(1)$.

פתרון סדרק לני - מולינס היילב"ם 2008

פתרון שאלה 13

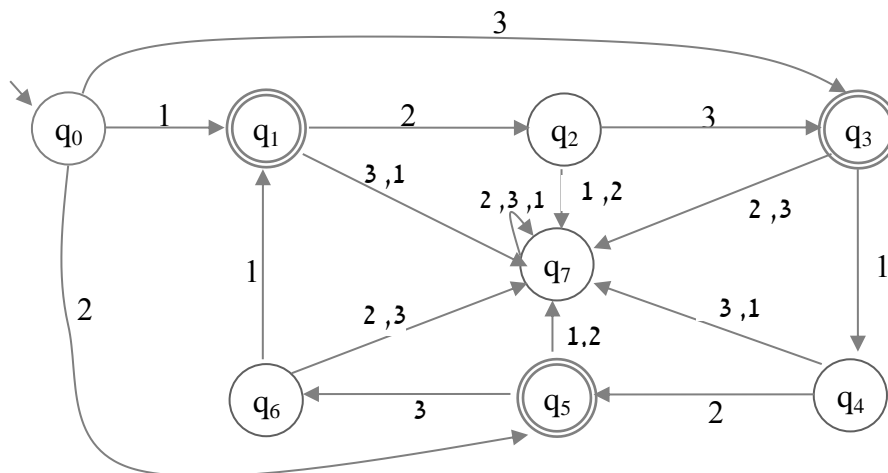
מספר פתרונות

נושא מרכזי: רגולריות - אוטומט סופי דטרמיניסטי
סוג השאלה: בניית מודל

נתונה מחרוזת אינסופית: ...3123123123

אוטומט דטרמיניסטי סופי מעל הא"ב $\{1, 2, 3\}$, המקבל את כל המילים באורך אי-זוגי שכל אחת מהן היא תת-מחרוזת של המחרוזת הנתונה.

מספר מצב	תיאור המצב
0	מצב התחלתי
1	התו האחרון היה 1, רצף באורך אי זוגי
2	התו האחרון היה 2, רצף באורך זוגי
3	התו האחרון היה 3, רצף באורך אי זוגי
4	התו האחרון היה 1, רצף באורך זוגי
5	התו האחרון היה 2, רצף באורך אי זוגי
6	התו האחרון היה 3, רצף באורך זוגי
7	מצב מלכודת

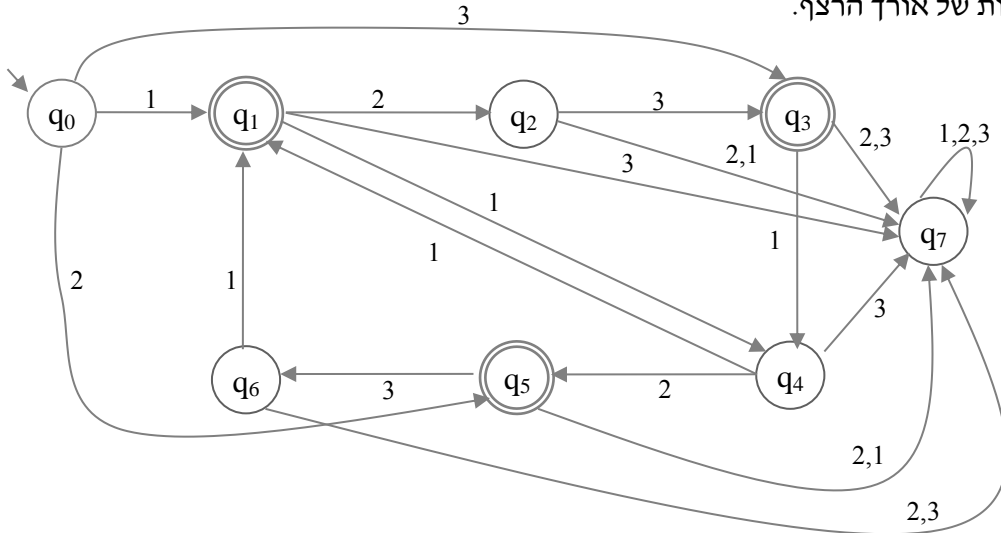
הערה: ההנחיה בשאלה היא לבנות אוטומט סופי דטרמיניסטי.

הסבר הפתרון: כל תת מחרוזת של המחרוזת הנתונה צריכה לשמר על סדר הספרות המבוקש ועל-כן יכולה להתחיל ב-1, 2 או 3 ובלבד שתשמור על סדר הספרות. בנוסף, יש לוודא שאורך המילה אי-זוגי ולכן יש צורך להפריד עבור כל רצף שמקיים את הסדר, אורך ברצף אי-זוגי או זוגי. מאחר ויש 3 ספרות שונות, ועבור כל רצף שמסתיים באחת האותיות צריך לזכור אורך זוגי או אי-זוגי יש 6 מצבים (3×2) למעט המצב ההתחלתי שבמקרה זה זוכר שהרצף עדיין לא התחיל.

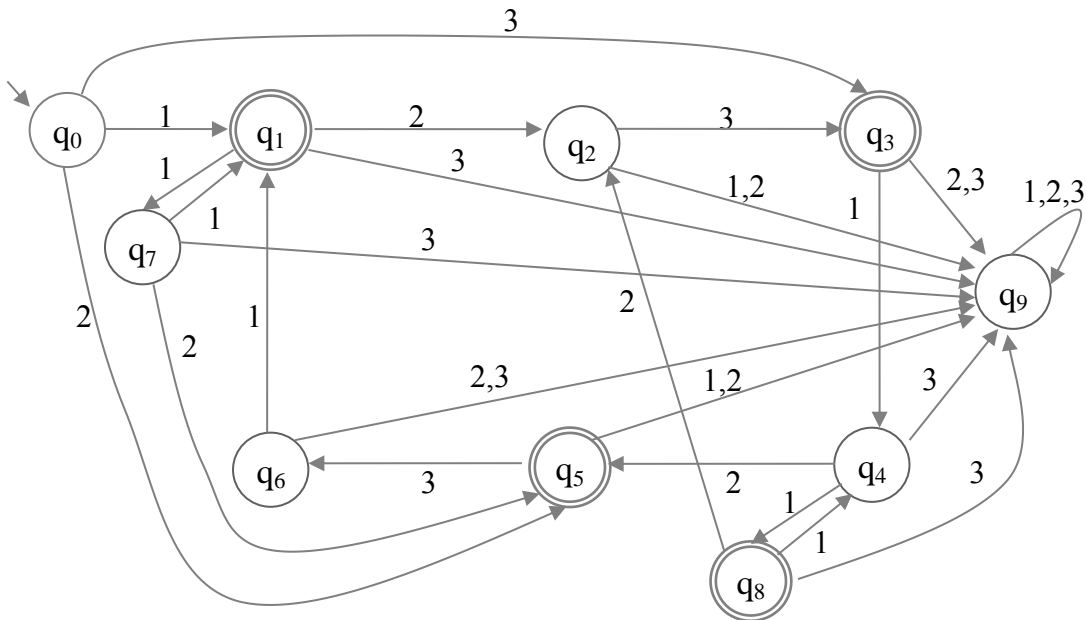
אוטומט דטרמיניסטי סופי מעל הא"ב $\{1, 2, 3\}$, המקבל את כל המילים שהן באורך אי-זוגי וסדר הספרות בהן הוא כמו הסדר במחרוזת הנתונה, אך הספרה 1 יכולה לחזור כמה פעמים ברצף.

פתרון א': האוטומט זהה בבסיסו לאוטומט של סעיף א' בתוספת "נדנדה" של רצף 1 על-מנת לבדוק את הזוגיות של אורך הרצף.

טבלת המצבים זהה לאוטומט בסעיף א. לא התווספו מצבים מכיוון שניצלנו ב"נדנדה" את שני המצבים q_1, q_4 הזוכרים רצף או-זוגי וזוגי של 1.

פתרון ב': פתרון זה מבצע את בקרת הזוגיות של רצף 1 על-ידי הוספה של שני מצבים.

על-פי טבלת המצבים של האוטומט ניתן לראות שלזוגות המצבים q_1, q_7 ו- q_4, q_8 אותו תפקיד ולכן ניתן לאחד ביניהם. בבחינת הבגרות אין צורך לבנות את האוטומט המצומצם ביותר ולכן זו בהחלט תשובה נכונה.

טבלת מצבים

מספר מצב	תיאור המצב
0	מצב התחלתי
1	התו האחרון היה 1, רצף באורך אי זוגי
2	התו האחרון היה 2, רצף באורך זוגי
3	התו האחרון היה 3, רצף באורך אי זוגי
4	התו האחרון היה 1, רצף באורך זוגי
5	התו האחרון היה 2, רצף באורך אי זוגי
6	התו האחרון היה 3, רצף באורך זוגי
7	התו האחרון היה 1, רצף באורך זוגי
8	התו האחרון היה 1, רצף באורך אי זוגי
9	מצב מלכודת

פתרון שאלה 14

נושא מרכזי: פעולות על מילים ושפות
סוג השאלה שיוך מילים והגדרת שפות, קביעת נכונות של טענות

א

i. מילה השייכת לשפה L_4 ולא שייכת לשפה L_3
 $w=1100$ שייכת ל- L_4 כי מספר האפסים שווה למספר האחדים. לא שייכת ל- L_3 כי מספר זה שונה מ-5. כל מילה בעלת מספר שווה של אפסים ואחדים תתאים כל עוד מספר זה יהיה שונה מ-5.

ii. מילה השייכת לשפה L_1 ולא שייכת לשפה L_2
 $w=111100$ שייכת ל- L_1 כי אורכה גדול מ-5. לא שייכת ל- L_2 כי מספר האחדים גדול מ-5. כאן תתאים כל מילה בעלת אורך הגדול מ-5 אך עם מספר אחדים הגדול או שווה ל-5.

iii. מילה השייכת לשפה L_5 ולא שייכת לשפה L_2
 $X=1101$
 $Y=0$
 משרשור xy מתקבלת המילה $W=101110110$ השייכת ל- L_5 ולא שייכת ל- L_2 מכיון שהמספר האחדים גדול מ-5. כל מילה במבנה xy עם מספר אחדים גדול או שווה ל-5 תתאים.

ב

i. הגדרת השפה $\overline{L_2}$
 המשלים ל- L_2 תהיה שפה בה לכל המילים יהיה לפחות 5 אחדים.
 $\overline{L_2} = \{w \mid \#_1(w) \geq 5\}$

ii. הגדרת השפה $\overline{L_3}$
 המשלים ל- L_3 תהיה שפה בה לכל המילה יהיה מספר השונה מ-5 של אחדים או אפסים. מספיק שאחת התכונות תתקיים כדי שהשפה תשלים את L_3 .

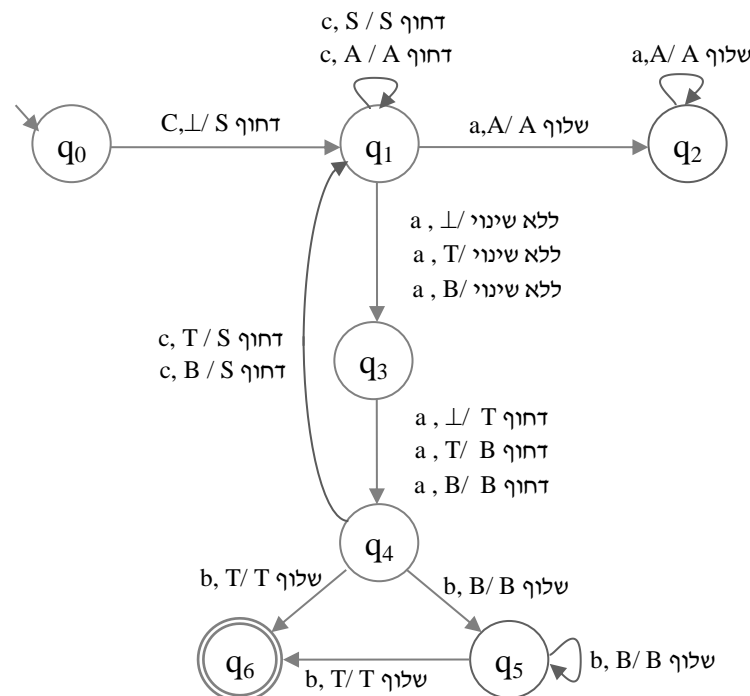
$$\overline{L_3} = \{w \mid \#_1(w) \neq 5 \text{ or } \#_0(w) \neq 5\}$$

- i. **הטענה אינה נכונה** כי יש אינסוף מילים שאורכן גדול מ-5 ומספר האחדים שלהם קטן מ-5. לדוגמה: 111100. מכיוון שיש מילה המתאימה לשתי השפות החיתוך בנייהן אינו שפה ריקה.
- ii. **הטענה אינה נכונה**. הטענה הייתה נכונה לו היה מדובר על L_3 ו- L_4 . מכיוון שמדובר על $\overline{L_3}$ ו- $\overline{L_4}$ נוכיח בכך שנראה שישנן מילים השייכות ל- $\overline{L_3}$ אך לא שייכות ל- $\overline{L_4}$ (כלומר, שייכות ל- L_4). המילים המתאימות הן מילים שמספר האחדים או מספר האפסים שלהן שונה מ-5 ($\overline{L_3}$) ומספר האחדים והאפסים שלהם שונה (על מנת שיהיו ב- L_4 ולא ב- $\overline{L_4}$). לדוגמה: 00110011. מכיוון שיש מילה השייכות ל- $\overline{L_3}$ אך לא שייכות ל- $\overline{L_4}$ הטענה אינה נכונה.
- iii. **הטענה אינה נכונה**, כאשר נרשר מילה w_1 הנמצאת ב- L_4 המקיימת $\#_0(w_1)=\#_1(w_1)$ עם מילה w_2 הנמצאת ב- L_4 המקיימת $\#_0(w_2)=\#_1(w_2)$ תתקבל מילה w_3 אשר בהכרח תקיים: $\#_0(w_3)=\#_0(w_1)+\#_0(w_2)$ ו- $\#_1(w_3)=\#_1(w_1)+\#_1(w_2)$. בגלל ההגבלות על w_1 ו- w_2 בהכרח מתקיים $\#_0(w_3)=\#_1(w_3)$ לכן w_3 שייכת ל- L_4 , לכן מתקיים $L_4 \cdot L_4 = L_4$.
- iv. **הטענה אינה נכונה**, על מנת להפריך אותה נראה שיש מילה הנמצאת גם ב- L_3 וגם ב- L_5 .
 $Y=01$ $X=0011$
 מרשרור xy מתקבלת $w=001100101$ אשר מקיימת את מבנה L_5 ואת התכונה ב- L_3 בה מספר האחדים והאפסים חייב להיות 5. כל X בו שני אפסים ושני אחדים ו- Y עם אפס ואחד יתאימו, או X עם אפס ואחד ו- Y עם שלושה אפסים ושלושה אחדים.

פתרון שאלה 15

נושא מרכזי: אוטומט מחסנית
 סוג השאלה: בניית מודל

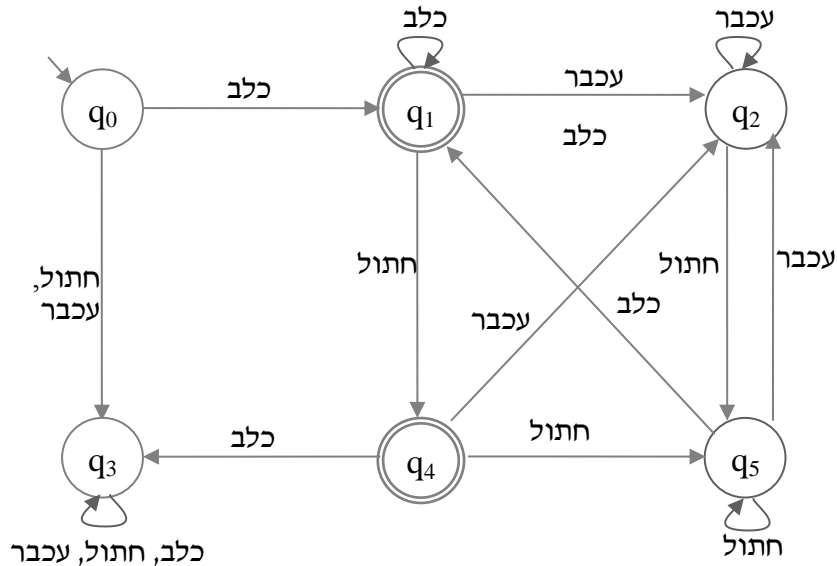

פתרון שאלה 16

נושא מרכזי: שפות רגולריות - אוטומט סופי דטרמיניסטי
סוג השאלה: בניית מודל

אוטומט סופי דטרמיניסטי שמקבל את כל התהלוכות החוקיות:

- חתול אף פעם לא יעמוד לבדו בין שני כלבים.
- בראש התהלוכה תמיד יהיה כלב.
- עכבר לא יכול להיות אחרון בתהלוכה.

מספר מצב	תיאור המצב
0	מצב התחלתי
1	החיה האחרונה הייתה כלב
2	החיה האחרונה הייתה עכבר
3	מצב מלכודת. מגיעים אליו כאשר התהלוכה התחילה בחיה שאינה כלב או שחתול עמד בין שני כלבים.
4	רצף של כלב וחתול
5	החיה האחרונה הייתה חתול

נתון אוטומט סופי דטרמיניסטי המתאר את הכללים שקבע האריה.

הכללים שהאוטומט מתאר:

- תהלוכה חוקית היא תהלוכה אשר לא יתקיים בה רצף של חתול, עכבר או עכבר, חתול.
- התהלוכה יכולה להיות ריקה.